

سوال نمبر 7: (CSS-2021)

”بلو شاہ دی کافی سن کے ٹنڈا کفر اندر دا“ میاں
محمد بخش دے ایہناں وچاراں دی روشنی وچ
بلو شاہ بارے بھرواں نوٹ لکھو۔

تعارف: بقول میاں محمد بخش
”بلو شاہ دی کافی سن کے ٹنڈا کفر اندر دا
وحدت دے دریا دے اندر اوہ بھی وتیا تیرا“

بلو شاہ پنجابی زبان دے شائراں وچ اک الگ
مقام رکھدے سن۔ آپ نے اپنی شاعری وچ حق
تے سچ دی گل کیتی اے۔ آپ دی شاعری دا
انداز بے باک سی تے آپ بغیر کسی لگ لپیٹ
دے سدھی گل کرون نوں ترجیح دیندے سن۔
آپ دی شاعری ہوفیانہ شاعری اے تے
ایہدے موضوعات وچ سینوں فلسفہ وحدت
الوجود دا درس، عشقِ حقیقی دا تصور، اپنی
ذات دی نفی، نیک عملاں دا درس، شریعت
دی یاہندی، غرور و تکبر دی نیندیا، دنیا دی
بے ثباتی تے دل نوں خدادے رنگ وچ
رنگن دا درس ملدا اے ایہہ اوہ ساری گویاں
سن جس نوں اپنا کے انسان اپنے دل نوں
کفر لول پات کر سگدا اے۔

بھلے شاہ دا اہل خانہ سید عبداللہ گیلانی سی
 اوہ ۱۶۸۵ء لہوں پنجاب دے آک قدیم شہر
 اُچ گیلانیاں وچ سنی محمد درویش دے گھر
 جمے - منڈھلی تعلیم حاصل کرن لہوں بعد پیر
 شاہ عنایت دی بیت اکتی تے قصور ٹر گئے -
 انہاں نے کامل مرشد دی تلاش ٹی اپنے گھر
 والیاں دی قربانی وی دے دتی - آپ نے
 ۱۷۵۶ء وچ وفات پائی - آپ دامنزار قصور
 وچ اے -

بھلے شاہ دے قصور عشق وچ کفر دی ننڈیا:

ڈاکٹر اسلم رانا نے اپنی کتاب 'منزور واپات'
 وچ بھلے شاہ دے قصور عشق دیاں تین
 منزلاں دسیاں -

1- پہلی منزل: مرشدناں محبت

تصوف دے میدان وچ مرشد لہوں اک
 خاص مقام حاصل اے - مرشد اک چراغ
 دے ونگوں اے جیہڑا اپنے مرید لہوں
 حق تے سچ دی راہ دکھندا اے تے لہوں

رب تعالیٰ دی ذات دے بیڑے بچندا اے۔
 مرشد دی تقلید وچ پہلا درجہ ذات دی نفس
 اے تے ایہ ہی انسان وچوں کفر مکیندی اے۔

د پہلی پوڈی پریم دی پل صراطے ڈیرا
 حاجی مکے ج کرن میں ملو ویکھاں تیرا

۲- دوجی منزل: حلا حضور نال محبت:

حدوں انسان فنا فی المرشد اُتے ایڑ جاندا اے
 تے وت دوجی منزل فنا فی رسول ہوندی اے۔
 ایس منزل تے اوس لوں پر یا سے رسول دی
 ذات وکھای دیندی اے تے اوہ ایس گل
 اتے یقین کر لیندا اے کہ ایس کائنات لوں
 آپ دی ذات واسطے ہی بنایا گیا اے تے
 ایس دا حسن وی رسول دی ذات پاروں
 ای اے۔ عشق دی ایہ منزل وی انسان
 دے دل وچوں کفر لوں مکیندی اے۔

د عشق تیرا درکار سینوں پرویلے پر ویلے
 پاک رسول محمد صاحب میرے خاص و سید

3- تبیٰی منزل : خالق نال محبت

عشق دی تبیٰی منزل فنا فی اللہ اے۔ حمدوں انسان
 ایہہ مرشد دی پیروی کرے رسول دی ذات
 نال عشق کر بیوہدا اے تے وتا اوس دے
 دل وچ خدا دی محبت پکی چہہ بڑاں گھندی
 اے تے اس لوں بعد اوس دے دل وچ
 کفر لئی کوئی کھھاڑاں نئی بیوندا تے ناں ہی
 انسان خدا دی ذات وچ کسی لوں شریک کریندا
 اے۔

نہ میں مومن وچ صیتاں
 نہ میں وچ کفر دی ریت آں
 نہ میں پاگاں وچ پلپیت آں
 نہ میں موسیٰ نہ فرعون
 بلھیا کی جانراں میں کون

4- فلسفہ وحدت الوجود وچ کفر دی ننڈیا

بھلے شاہ دی شاعری لوں صہاف دسا اے کہ
 آپ وحدت الوجود دے قائل سن تے آپ

آپ تصوف تے ایس نظر یے دے حامی تے پرچارک
 سن تے ایس لوں حق سچ منڈے سن۔ فلسفہ
 وحدت الوجود دا منڈھ ہی ایہی اے کہ کائنات
 دی پرشہ وچ رب دا نور جھلکار دیا اے
 تے ایس لوں بعد کفر دی کوئی گنجائش ای نہیں رہندی

۷۔ رانجھا رانجھا کردی سنی میں آپے رانجھا ہوئی
 سدو نی مینوں دھیدو رانجھا پیر نہ آکھو کوئی
 رانجھا میں وچ میں رانجھے وچ غیر خیال نہ کوئی
 میں نہیں اوہ آپے اپنی آپ کرے دنجوئی

بقول ڈاکٹر اسلم رانا:

”کھلے شاہ دے نزدیک پیر تے رانجھا محبوب دی
 ذات وچ اپنے آپ لوں غرق کریں دیاں علامتیں“

5 - کھلے شاہ دی شاعری وچ باطل عالماں دی ننڈیا:

کھلے شاہ نے اپنی شاعری وچ اپناں عالماں
 دی سخت الفاظ وچ مذمت اکتی اے جہڑے
 علم لوں عمل داروہا دین لئی تیار نہیں تے
 علم دی اہمیت لوں واقف لئی۔ بابا کھلے شاہ

نے علم وچ عمل دی اہمیت نوں عوام وچ
اجاگر ایسا اے تہہ دسیا اے کہ اللہ دی راہ
دا علم انسان نوں اپنے عمل وچ وی نظر آونا
چاردا اے۔

سہ علموں بس کریں او یار
علم نہ آوے وچ شمار
اکو الف تیرے درکار

6- بھلے شاہ دی شاعری وچ موت دا احساس

بھلے شاہ نے اینٹری شاعری دے ذریعے لوکاں نوں
انسانی زندگی دی باپائیداری دا پیغام دتا اے۔
کہ اے دنیا فانی اے تے زندگی عارضی جیہڑی
اک دن مک جانی اے۔ ایس لئی انسان نوں
اک اللہ دی عبادت کرنی چاہیے تے آخرت
لئی نیکیاں دا بندوبست کرینا چاہیدا اے۔

سہ اک روز جہانوں جانا میں
جا قبرے وچ سہانا میں
تیرا گوشت کیڑیاں کھانا میں
کمر چیتا مرگ و سار میں

7- دل دی پائینزگی تے کفر دی نندیا:

کھلے شاہ دی شاعری ایہہ ظاہر کردی سی کہ
 آپ دل دی پائینزگی دے قائل سن لیوں جو
 جس دل وچ رب نے وسنا ہووے اوہ میلا
 نیں ہو سگدا۔ آپ نے کفر دی مذمت کیتی اے
 آکھیا اے جیہ کفر دل یاک ہووے تے لفر جاہ
 نہیں بڑاں سگدا۔

کھلے شاہ رب تائیں صلا
 یاک محلہ ہووے دل دا
 خطرہ من وچ رہے نہ تل دا

8- انسانیت دا درس تے کفر دی نندیا:

بقول ڈاکٹر رامہ کرشنا:
 کھلے شاہ اک سیکولر شاعر نیں جنہاں نے ہمیشہ
 اپنی شاعری وچ انسانیت دا درس دتیا اے۔

کفر انسان وچ غرور تے تکبر نوں جنم دینا اے
 جکہ کھلے شاہ نے اپنی شاعری وچ انسانیت
 دا درس دے کہ کفر دی مذمت کیتی اے۔

لیوں حوالہ وی اوس مال محبت کر دے جو
انسانیت مال پیار کر دے ہووے۔

کچھ بعض دی ریت وچ نہیں لہجدا
کچھ پیار تے جیت وچ نہیں لہجدا
مخلوق خدا مال پیار تے کر
رب صرف صیت وچ نہیں لہجدا

مکلاوہ:

”بلھے شاہ دی کافی سن کے ٹڈا کفر اندر دا“
میاں محمد بخش نے بلکل درست فرمایا اے کہ
”بلھے شاہ دی کافی سن کے ٹڈا کفر اندر دا“ لیوں
جو بھلے شاہ دیاں کافیاں وچ تصوف، عشق
حقیقی، وحدت الوجود، توحید، عشق رسول،
مرشد و ملت صریح دی تڑپ نظر آندی آے
جو کہ کفر دے بلکل مخالف سن۔ آپ دی
شاعری وچ دنیاوی بے ثباتی، آخرت دی
فکر تے انسانی ہمدردی دا درس ملدا اے جیہڑا
وحدت توں ہی ملن آے۔ ایس لٹی ایہہ آکھن
غلط نہ ہو سی کہ بھلے شاہ نے اینٹری شاعری
وچ کفر دی مذمت کیتی آے جیہڑی پڑھن تے سنن
و اے وچ کفر نو (پیدا ہوا) ہوا (پیدا ہوا) ہوا (پیدا ہوا) ہوا